

Asia: HE 90/2025 vp Hallituksen esitys laiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Pelastakaa Lasten lausunto hallintovaliokunnalle hallituksen esityksestä laiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta (HE 90/2025 vp)

Pelastakaa Lapset kiittää hallintovaliokuntaa mahdollisuudesta lausua hallituksen esitykseen vastaanottorahaa koskevien väliaikaisten säännösten jatkamisesta.

Pelastakaa Lapset on antanut lausunnon hallituksen esitysluonnoksesta lausuntokierroksen aikana. Esityksessä todetaan, että lausuntopalautteen pohjalta esitykseen on tehty säädöstekninen korjaus voimaantulosäännöksen muuttamiseen liittyen. Lisäksi esityksen perusteluihin on tehty korjauksia ja täydennyksiä, ja vaikutusarvioita on täydennetty. Koska varsinaisiin pykäläesityksiin ei ole tehty teknistä korjausta merkittävämpiä muutoksia, Pelastakaa Lapset toistaa lausuntokierroksella esittämänsä vakavan huolen hallituksen esityksen vaikutuksista.

Esityksen tausta ja sisältö

Vastaanottorahaa koskeva lakimuutos tuli voimaan 2024 alussa, jolloin vastaanottorahaa pienennettiin nykytasolle. Muutoksesta tehtiin väliaikainen vuoden 2025 loppuun, minkä jälkeen vastaanottoraha palaisi entiselle tasolleen. Nyt suunnitellulla väliaikaisella lailla pidennettäisiin väliaikaisen muutoksen voimassaoloa kesäkuuhun 2026 asti, jolloin uusi vastaanottorahaan vaikuttava direktiivi on viimeistään otettava käyttöön.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on varmistaa, että kansainvälistä suojelua hakevalle, tilapäistä suojelua saavalle ja ihmiskaupan uhrille, jolla ei ole kotikuntaa, myönnettävän vastaanottorahan perusosan määrä ja ilman huoltajaa olevalle alaikäiselle myönnettävän käyttörahan määrä pysyvät väliaikaisella lailla säädetyllä tasolla. Ehdotuksella jatkettaisiin vastaanottorahan perusosaa, käyttörahaa ja täydentävää vastaanottorahaa koskevien väliaikaisten säännösten voimassaoloa 11.6.2026 asti.

Pelastakaa Lasten asiantuntijalausunto

Hallituksen esityksessä avataan kiitettävästi kansainvälisiä velvoitteita, joihin Suomi on sitoutunut, kuten YK:n lapsen oikeuksien sopimusta, sekä TSS-komitean ja lapsen oikeuksien komitean suosituksia Suomelle.

Pelastakaa Lapset kiinnitti kuitenkin lausuntokierroksella huomiota erillisen ja huolellisen lapsivaikutusten arvioinnin puuttumiseen esityksestä. Esitykseen on nyt täydennetty lyhyt ja suppea lapsivaikutusten arviointi, jossa todetaan, että lapsiperheisiin ja lasten hyvinvointiin ja toimintamahdollisuuksiin voi kohdistua negatiivisia vaikutuksia esityksen myötä. Pelastakaa Lapset pyytää hallintovaliokuntaa tarkastelemaan huolellisesti näitä vaikutuksia.

YK:n lapsen oikeuksien komitea kehotti vuonna 2023 Suomea välttämään sosiaaliturvaetuuksien leikkauksia, jotka vaikuttavat kielteisesti köyhyyden ja syrjäytymisen vaarassa oleviin lapsiin, sekä varmistamaan riittävä elintaso muun muassa turvapaikanhakijalapsille.

Pelastakaa Lapset painottaa YK:n lapsen oikeuksien komitean muistutusta jokaisen lapsen edun ja oikeuksien toteutumisen varmistamisen velvoitteesta, ja suosittaa tarkastelemaan huolellisemmin lakiesityksen vaikutuksia erityisesti kansainvälistä tai tilapäistä suojelua hakeneiden perheiden ja lasten oikeuksien toteutumiseen.

Esityksen mukaan Maahanmuuttovirasto toteutti alkuvuodesta 2025 vastaanottokeskuksille kyselyn, jolla kartoitettiin vastaanottorahan pienentämisen vaikutuksia. Kyselyn vastausten mukaan vastaanottorahan pienentäminen ja täydentävän vastaanottorahan lisääntyneet hakemiset ovat johtaneet vastaanottokeskusten sosiaalipalveluiden työmäärän merkittävään kasvuun. Tämä on kuitenkin tarkoittanut täydentävän vastaanottorahan hakemusten käsittelyä ja on näin ollen pois muulta sosiaalityöltä ja sosiaaliohjaukselta. Näiden viimeiseksi mainittujen palveluiden merkitys on olennainen vastaanottokeskuksessa asioiville, jotta perheet saavat tukea oikea-aikaisesti. Vastaanottokeskuksissa on lisääntynyt syystä huoli perheiden taloudellisesta tilanteesta ja sen vaikutuksista lasten hyvinvointiin.

Pienentynyttä rahaa on kompensoitu täydentävällä vastaanottorahalla, jolla on tuettu erityisesti lapsiperheitä ja haavoittuvassa asemassa olevia asiakkaita. Lisäksi 86 prosentille asiakkaista on annettu muuta kiireellistä tukea ravintomien osalta, kun täydentävää vastaanottorahaa ei ole saatu riittävän nopeasti ihmisten akuuttiin ruoan tarpeeseen. Väliaikaisen lain voimassaolon jatkamisen arvioidaan ylläpitävän kiireellisen tuen tarvetta vastaanottokeskuksissa.

Pelastakaa Lapset esittää vakavan huolensa hallituksen esityksestä jatkaa vastaanottorahan pienennystä. Vastaanottoaika saattaa joidenkin lasten kohdalla venyä kuukausista jopa vuosien mittaiseksi. Kiireellisen tuen tarve ja esimerkiksi ravinnon puute lapsiperheissä on tilanne, josta pitää aktiivisesti pyrkiä pois sen sijaan, että sitä ylläpidetään kyseistä lakimuutosta jatkamalla.

Muistutamme myös, että nyt säädettyjen vastaanottorahaa koskevien säästötoimien vaikutuksia lapsiin tulee arvioida myös lain toimeenpanon aikana, ja mikäli vaikutukset lapsiin heikentävät lasten etua, on valtiolla velvollisuus ryhtyä asianmukaisiin korjaustoimiin.

Lisätietoja:

Eveliina Viitanen
Kehittämispäällikkö
eveliina.viitanen@pelastakaalapset.fi
050 911 9295

Venla Ryymin
Hankepäällikkö
venla.ryymin@pelastakaalapset.fi
050 562 9437